

**PRZEWODNICZĄCY
KOMITETU
NAUKOWEGO**

Tomasz
Szwaczkowski

Profesor

Data

Warszawa
19 czerwca 2026 r.

Znak sprawy

KNZiA-1-7/2026

Przewodniczący
Komitetu

tszwaczkowski@pan.pl

Sekretarz Komitetu

Anna.Wojcik@pan.pl

Uchwała nr 84/2026

Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN działającego przy
Wydziale II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN
z dnia 19 czerwca 2026 roku

**w sprawie stanowiska Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury
Polskiej Akademii Nauk**

Na podstawie § 7 Regulaminu komitetów naukowych stanowiącego załącznik do uchwały Nr 37/2024 Prezydium Polskiej Akademii Nauk z dnia 17 września 2024 r. w sprawie Regulaminu komitetów naukowych Polskiej Akademii Nauk, uchwala się, co następuje:

§ 1

Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN przyjął stanowisko w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce złożonego do Sejmu przez Grupę Posłów na Sejm RP Klubu Parlamentarnego Prawa i Sprawiedliwości.

§ 2

Stanowisko Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN z dnia 19 czerwca 2026 r. stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący KNZiA PAN

Prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski

Uchwała wyraża poglądy Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN i nie powinna być utożsamiana ze stanowiskiem Polskiej Akademii Nauk.

Stanowisko

Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce złożonego do Sejmu przez Grupę Posłów na Sejm RP Klubu Parlamentarnego Prawa i Sprawiedliwości

W związku z napływającymi sygnałami o konieczności pracy nad nowelizacją Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 r. poz. 1571) oraz zmianie niektórych innych ustaw, Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk, posiadając mandat środowiska naukowego i w poczuciu konieczności transferu rzetelnej wiedzy do społeczeństwa przedstawia opinię projektu złożonego przez Grupę Posłów na Sejm RP Klubu Parlamentarnego Prawa i Sprawiedliwości.

Projekt odnosi się przede wszystkim do nowelizacji jednego artykułu obowiązującej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce poprzez dodanie do artykułu 365 dwóch podpunktów 365a oraz 365b, które dotyczą jedynie finansowania nauki ze środków budżetowych.

Głównymi założeniami projektu są:

- sztywne powiązanie nakładów na naukę z PKB;
- ich stopniowe podnoszenie z poziomu 1,3% w 2027 r. do 3,0% w 2034 r.;
- tworzenie Krajowego Programu Finansowania Szkolnictwa Wyższego i Nauki mającego na celu długoterminowe planowanie badań naukowych i skrupulatne rozliczanie wydatków;
- wskazanie na korzyści pozafinansowe m.in. wzrost prestiżu zawodu naukowca, poprawa jakości dydaktyki oraz zatrzymanie młodych talentów w kraju.

Uwagi do projektu

Niewątpliwie, przedstawiony projekt proponuje kolejną deregulację wybranych artykułów ustawy, a nie stanowi kompleksowego rozwiązania problemów nauki i szkolnictwa wyższego.

Pomimo tego Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury podjął decyzję o zaopiniowaniu projektu dotyczącego deregulacji artykułu dotyczącego finansowania nauki i szkolnictwa wyższego.

Komitet zwraca uwagę na słabe strony projektu:

1. Wnioskodawcy przedstawili z jednej strony sztywny zapis o wydatkach na szkolnictwo wyższe i naukę, a z drugiej strony stworzyli dwa zapisy w Art. 356a ustęp 6 „Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na zgodne wnioski ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz właściwego dysponenta części budżetowej, może dokonywać przeniesień wydatków zaplanowanych w dziale „szkolnictwo wyższe i nauka” oraz dziale „działalność badawczo-rozwojowa” między częściami budżetu państwa.” oraz ustęp 7. „Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, może dokonywać przeniesień wydatków zaplanowanych w części budżetu państwa „szkolnictwo wyższe i nauka” pomiędzy działami klasyfikacji wydatków budżetu państwa.”, które nie dają gwarancji deklarowanej wysokości finansowania.

2. Należy podkreślić, iż projekt ustawy opiera się na założeniu stałego wzrostu PKB, a przecież w razie recesji lub kryzysu gospodarczego realizacja tego planu stanie się niemożliwa.
3. W projekcie nie podjęto próby określenia związku zwiększenia wysokości finansowania z jakością efektów badań ani nie zwrócono uwagi na algorytm podziału tych środków uzależniony od jakości badań. Badania naukowe tak jak i nauczanie przyszłych specjalistów wymagają stabilności i wiarygodnego planowania wydatków co w przypadku założenia projektu, iż Rada Ministrów będzie corocznie przyjmować w drodze uchwały szczegółowe plany finansowe, czyni to niemożliwym.
4. Uzasadnienie ogranicza się jedynie do przedstawienia potencjalnie pozytywnych skutków; między innymi zakłada, że wzrost nakładów od razu przełoży się na innowacje. Nie uwzględniono konieczności dostosowania innych ustaw ściśle związanych ze wzrostem wydatkowania pieniędzy z budżetu na jeden obszar działalności państwa. Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN zwraca uwagę na brak wskazania, z jakich innych obszarów państwa zostaną przesunięte fundusze na sfinansowanie nauki. Jest jedynie ogólne stwierdzenie, że środki będą pochodzić z budżetu państwa. Podano ogólne hasła np. "rozwoju kapitału społecznego" bez mierników sukcesu (np. liczby patentów czy pozycji polskich uczelni w międzynarodowych rankingach).
5. Uzasadnienie ustawy wymaga opisu wszelkich dyscyplin, natomiast opiniowany projekt kładzie nacisk na "innowacje", "nowoczesne technologie" i "konkurencyjność gospodarki", co sugeruje, że głównym beneficjentem będą nauki ścisłe, techniczne i medyczne. Nowe przepisy muszą gwarantować równomierny rozwój wszystkich dyscyplin, w tym humanistyki.
6. Twórcy projektu nie przeprowadzili konsultacji wśród pracowników naukowych, związków zawodowych na etapie tworzenia dokumentu.
7. Nie uwzględniono wpływu skutków regulacji na jednostki samorządu terytorialnego, a przecież wiele jednostek naukowych jest ściśle powiązanych z lokalnymi samorządami.
8. Projekt ustawy powinien jasno precyzować, że fundusze z „Programu 3%” będą wspierać te strategiczne dla bezpieczeństwa państwa i zdrowia obywateli obszary, nawet jeśli nie przynoszą one natychmiastowego zysku komercyjnego w kolejnym roku budżetowym.
9. Powołanie nowego programu rządowego poświęconego nauce i szkolnictwie wyższemu będzie kosztowne, zatem istnieje obawa, że rząd ograniczy budżety Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Brak jest także informacji o kosztach utrzymania infrastruktury, procedur prawnych i akredytacji.

Podsumowując, Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk po dokładnym przeanalizowaniu dokumentu nie może go pozytywnie zaopiniować.

Jednocześnie Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk zwraca uwagę na konieczność podjęcia prac nad przygotowaniem nowej Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.